

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

- изменяющихся условиях / В. П. Чудакова // Научный журнал «Psychologiya», Бухара. – 2015. – № 2. – С. 40–46.
14. Чудакова В. П. Психолого-организационная технология формирования готовности к инновационной деятельности как средство развития конкурентоспособности личности / В. П. Чудакова // Международна научна школа «Парадигма». – Варна : Центр научного исследования, 2015. – С. 393–401.
15. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики: Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании : методическое пособие. – М. : ЦСПО РСФСР, 1991. – 91 с.

Сисоєнко В. М.*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті запропоновано нові підходи щодо ресурсного забезпечення соціалізації дітей та учнівської молоді у загальноосвітньому навчальному закладі.

Управління процесами функціонування та розвитку навчального закладу з огляду на сучасні суспільно-економічні умови, що склалися в нашій державі, характеризується невластивими для нього раніше функціями, зокрема забезпечення ресурсів – матеріальних, кадрових, навчально-методичних тощо. Особливої актуальності ресурсний підхід в управлінні набуває в контексті такої соціально-педагогічної проблеми як соціалізація дітей та учнівської молоді.

Загалом означену нами проблему з різних аспектів розглядали І. Д. Бех, І. Г. Єрмаков, Л. М. Назаренко, О. І. Пометун, О. В. Сухомлинська та ін. Проте є необхідність у дослідженні особливостей управління процесом соціалізації дітей у шкільні роки.

Метою статті є розгляд специфіки застосування ресурсного підходу до управління процесом соціалізації школярів.

Сутність ресурсного підходу, на наш погляд, полягає в акумуляції ресурсів, необхідних для:

- задоволення культурно-освітніх та особистісних потреб кожної дитини;
- формування цінностей особистості як значущого для неї ресурсу особистісно-ціннісних відносин у системі: сім'я – школа – громадськість – держава;
- розвитку системи громадянського виховання всіх учасників навчально-виховного процесу закладу;
- співробітництва учнів, педагогів і батьків, партнерства школи і громади;
- залучення до навчання й виховання дітей ресурсів місцевого самоврядування, державних структур і недержавних громадських організацій.

Факторами, що впливають на якість залучення ресурсів, є:

* © Сисоєнко В. М.

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

створення єдиної координаційної системи з наступним її інформативним та правовим забезпеченням; поліпшення прогностично-планової діяльності всіх суспільних інститутів і структурних підрозділів школи, що впливають на процес соціалізації дитини; контрольно-аналітична діяльність управлінської команди на підставі діагностичних матеріалів.

Розглянемо механізми й засоби ресурсного підходу до управління процесом соціалізації школярів на прикладі дослідно-експериментальної роботи педагогічного колективу Новокиївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Каланчацького району.

Так, координацію ресурсних здійснює Координаційна рада з питань соціалізації дітей та учнівської молоді (далі – координаційна рада), яка діє на підставі Положення, розробленого та затвердженого педагогічною радою школи; склад її затверджено засіданням виконкому сільської ради. До складу координаційної ради входять представники адміністрації, педагоги, що є членами Ради школи, а також представники виконкому сільської ради, керівники організацій, культурно-освітніх установ, дошкільного навчального закладу, громади – усі, хто зацікавлений у позитивній адаптації молодого покоління до умов сьогодення та набутті ним практичного життєвого досвіду ще в шкільні роки. Це колегіальний, дорадчо-консультативний орган, який під час координації ресурсного забезпечення процесу соціалізації, у першу чергу, ураховує потреби школи щодо поліпшення організації навчально-виховного процесу на основі інноваційних технологій навчання й виховання, спрямованих на формування в учнів соціальних компетентностей. Координаційною радою розглядаються, для прикладу, такі питання:

1. Про загальнонаціональну Програму громадсько-патріотичного виховання молоді.

2. Про керівництво батьків та агентів соціуму роботою гуртків, клубів, секцій за інтересами в школі та Будинку культури.

3. Про організацію роботи Школи раннього розвитку.

4. Про формування життєвих компетентностей школярів засобами соціального проектування.

5. Про створення системи інтелектуального розвитку дитини засобами позаурочної діяльності.

6. Про підсумки діагностування учнів 5–7 класів з питань формування навичок життєстійкості.

7. Про узгодження Плану дій громади щодо забезпечення соціального становлення підлітка на навчальний (календарний) рік.

8. Про апробацію моделі соціалізуючого простору школи.

9. Про педагогічні та психологічні умови формування ціннісних орієнтирів особистості дитини засобами родинного виховання.

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

10. Про створення Консультативного центру на базі школи.

11. Про систему дошкільного виховання дітей.

Координаційна рада сприяє співпраці всіх зацікавлених сторін у процесі соціалізації школярів через відкриту комунікацію; постійний конструктивний діалог; позитивне оцінювання пропозицій; зворотний зв'язок; консенсус (компроміс); колегіальне розв'язання проблем, пов'язаних з умовами самореалізації особистості, створенням сприятливої атмосфери взаємовідносин, захистом прав дітей, підтримкою соціальних і молодіжних ініціатив.

Ураховуючи, що, як вважає О. В. Сухомлинська, головною метою громадянського виховання є підготовка молоді до життя в громадянському суспільстві, визначення та прийняття цінностей, що виступають головними, визначальними для нього, координаційною радою було ініційовано створення Консультативного центру, мета діяльності якого полягає в наданні порад учням, їх батькам з питань формування життєстійкості особистості (рис. 1).

Рис. 1 Структура консультативного центру

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Ресурсне забезпечення роботи Консультативного центру складається з діагностичних матеріалів, опитувальників, рекомендацій, наукових і публіцистичних статей, корисних під час консультативної допомоги з різних аспектів батьківської та соціальної педагогіки.

Організація роботи Консультативного центру передбачає вирішення таких основних завдань: ознайомлення з різними видами інформаційного матеріалу, що задовольняє життєві і соціальні потреби людини; інформування про умови, яких повинна дотримуватися людина для досягнення поставленої мети; формування позитивного ставлення до різних видів діяльності людини; формування в дітей та батьків правильно мотивованих професійних намірів, в основу яких покладено усвідомлення їх професійно значущих психологічних особливостей, здібностей, відпрацювання практичних навичок самостійного подолання проблем, алгоритмізація таких дій у різних життєвих ситуаціях.

Важливою ланкою роботи Консультаційного центру є профорієнтація молоді, тобто професійне консультування, до якого залучаються працівники районного центру зайнятості, психолог, медичні працівники, соціальний педагог. За допомогою індивідуальної роботи, групових тренінгів вони надають допомогу дітям у виборі професії, а також у плануванні професійної кар'єри відповідно до ресурсів, наявних у суспільстві. Для цього здійснюються облік психічних і фізичних особливостей учнів 8–11 класів, моніторинг їх загальних і професійних інтересів, рівень здібностей, нахилів до вивчення предметних галузей; психічний і фізичний стан особистості.

Консультування ґрунтується на принципах добровільної участі в консультуванні; активності респондента у використанні отриманих рекомендацій; конфіденційності діагностичної інформації; варіативності вибору дій.

Чи не найважливішим ресурсом соціалізації дитини була, залишається і буде сім'я. Згадаймо слова В. О. Сухомлинського про те, що саме «У сім'ї шліфуються найтонші грані людини – громадянина, людини – трудівника, людини – культурної особистості. Із сім'ї розпочинається суспільне життя. У сім'ї, образно кажучи, закладається коріння, з якого виростуть потім і гілки, і квіти, і плоди. Сім'я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров'ї сім'ї будується педагогічна мудрість школи».

Сім'я як стійкий соціальний інститут перебуває біля витоків формування особистості. Використати чималий арсенал її соціально спрямованих можливостей можна через загальну природну потребу людини об'єднуватися, через спільні інтереси, справи, цілі. Таким засобом є соціальні проекти за умови участі в них учнів, педагогів, батьків, громадськості. Виокремимо психолого-педагогічні умови, за яких спільні дії школярів, учителів та батьківської громади в реалізації соціальних проектів, на наш

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

погляд, є ефективними:

1. Забезпечення потреб школярів у спільній діяльності та спілкуванні з дорослими.
2. Залучення дітей до культурно-творчого діалогу.
3. Виокремлення спільних практично-значущих інтересів.
4. Виявлення учасниками соціального проекту кращих потенційних можливостей кожного.
5. Педагогічно-тактовне і толерантне співвіднесення внеску кожної сторони у спільний проект.
6. Підтримка особистісної значущості школярів.
7. Педагогічний супровід процесу соціалізації дитини.

Під час реалізації соціальних проектів має відчуватися гармонізація взаємних дослжих і підлітків, тобто свідома, творча, емоційна співпраця усіх учасників, яка розгортається під впливом особистісних переживань і переконань та спрямована на добровільне виконання громадсько значущого проекту.

Прикладом такого соціального проекту може бути проект «Є така професія – захищати Батьківщину», мета якого полягала в дослідженні образу громадянина-патріота на прикладі життєвої позиції випускників школи, які обрали професію військового. Так, під час виконання завдання «Створення портфоліо життєвого і творчого шляху випускників школи, які обрали професію військового» виникла потреба у створенні Залу громадсько-патріотичного виховання. Батьківська громада долучилася до його облаштування, а школярі зайнялися збором експонатів, документів, фотоматеріалів, педагоги – їх оформленням, описом, підготовкою екскурсиводів; розпочато збір матеріалів про учасників АТО.

Реалізація цього проекту допомогла дітям зрозуміти, що в житті кожна людина має право обирати один із двох шляхів: перший – широкий, протоптаний тисячами ніг; другий – шлях крізь терни до зірок, зірок усередині себе. Саме таким і є процес соціалізації, який, власне, починається зсередини та поступово переходить до навколишнього світу: колективу, друзів, рідних, соціуму. Цей шлях можна зобразити формулою «Успіх = реалізація + задіяні соціальні ресурси + поставлена ціль». У цьому процесі всі складові рівнозначні, однаково важливі; лише вони зумовлюють життєвий успіх особистості.

Отже, задіяні ресурси сприяють прискоренню процесів соціалізації дітей та учнівської молоді, створенню такого освітнього середовища, яке забезпечує єдність вимог з боку школи, сім'ї та громади щодо формування громадсько-патріотичних якостей молодого покоління. Завдяки вмілій організації роботи Координаційної ради, як нової форми співпраці школи з громадськими установами, можна досягти більш вагомих результатів співпраці батьків та педагогічних працівників щодо практичного забезпечення життєвими компетентностями школярів.

Література:

1. Антонюк В. М. Педагогіка життєвотворчості особистості // Виховна робота в школі. – 2006. – №9 – С.23-24.
2. Єрмаков І. Г., Сохань Л. В. Життєвотворчий потенціал нової школи // Мистецтво життєвотворчості особистості: наук.-метод. посібник: у 2 ч. / ред. рада: В. М.Доній, Г. М.Несен, Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков [та ін.]. – К. : ІЗМН, 1997. – Ч. 2: Життєвотворчий потенціал нової школи. – 936 с.
3. Камінська Є. І. Державно-громадське управління в школі. – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 112 с. – (Бібліотека журналу «Управління школою»; вип. 10 (130)).
4. Назаренко Л. М. Аксиологія виховання як складова соціального становлення дитини: монографія. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 200с.
5. Пометун О. І. Молодь обирає дію: соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді // Метод проектів: традиції, перспектива, життєві результати: Практично зорієнтований збірник. – К. : Департамент, 2003 – С. 327 – 333.
6. Теоретично-методологічні засади процесу соціалізації дітей та учнівської молоді в сучасному освітньому просторі: методичні рекомендації / за ред. Л. М. Назаренко, С. О. Моїсєєва. – Херсон, 2013. – 48 с.

Ткач О. О. *

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПІДГОТОВЦІ ТА ПРОВЕДЕННІ ЗАСІДАНЬ
ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ**

У статті висвітлено шляхи підвищення ролі та ефективності педагогічної ради школи, зокрема через використання інтерактивних технологій підготовки й проведення її засідань.

Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення, які відбуваються в Україні, інтенсивно впливають на діючу освітню систему: змінюються ціннісні орієнтири, застосовуються нові педагогічні технології, технології управління, що сприяють модернізації змісту освіти, інтенсивному розвитку та впровадженню інноваційних процесів, адекватних сучасним вимогам і потребам часу. Школа отримала можливість самостійно обирати орієнтири і цільові установки своєї діяльності. В умовах демократизації шкільного життя, переходу до громадсько-державної моделі керівництва навчальними закладами значно зросла роль колективних форм управління і в першу чергу – педагогічної ради.

Статті 96-98 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778, визначають: «Педагогічна рада – постійно діючий колегіальний орган управління закладом» [3]. У сучасній педагогічній практиці її роль значно підвищується: посилюється її методична функція, вона перетворюється на

* © Ткач О. О.